

Gerster P. Thomas O. M. C.: Familia Veteris Foederis, Torino 1931., str. 263 u malom osm. obliku.

Predavanja, koja je auctor držao u kapucinskom redovitom skolastikatu u škol. godinama 1896—1903. priredio je za tisak poredav sve u sistemu. Pod gornji je naslov svrstao u kratko sva pitanja, koja se obrađuju u biblijskoj arheologiji. Ne dotiče se prijepornih pitanja, nego vrlo lijepom i lakom latinštinom pozitivnim načinom niže opće priznate i utvrđene činjenice. Redovito i marljivo navodi biblijska mjesta, na koja se odnosi opis.

Knjigu je podijelio u tri dijela: 1. Obitelj u sebi, 2. u odnosu prema Bogu, 3. prema drugima. Teokratsko je uređenje naglašeno kako u vjerskom tako u građanskom uređenju. Još više ističe se važnost ovog djelca kao i arheologije u opće, kad utvrdimo, da su obiteljske prilike i društveni oblici bili i u doba Novog Zavjeta, ako ne baš jednaki, a ono vrlo slični opisanim u Starom Zavjetu.

Slušaćima teologije može poslužiti, ako ne kao priručnik, barem kao slobodno štivo. Jednako će i svećenicima dobro doći kod pripreve na propovijedi i predavanja.

Dr. N. Žuvić.

Bea Aug. S. I.: De Pentateucho. 2. izd. Institutiones Biblicae, vol. II., Roma 1933., str. VIII — 245.

Nakon same četiri godine priređuje današnji Rektor Papinskog Biblijskog Instituta u Rimu već drugo izdanje. Što dokazuje vrijednost samog djela. Raspored I. izd. je u svemu zadržan; pojedini su djelovi produbljeni, prošireni i mnogo više informativni, jer je pisac umnožio bibliografiju i bilješke.

Knjiga ima tri dijela. Glavni drugi dio dokazuje — a i dokazao je — autentičnost Pentateuha u glavnom vanjskim dokazima. Metodički je auctor postupao radi svog polemičkog slijeda protiv liberalnih protestanata-kritičara, koji svoje negativne zaključke temelje isključivo unutar samog Pentateuha. Najprije dokumentarno iznosi povijest teorije kritičara o postanku Pentateuha (str. 29—36) od prvih početaka (Astruc 1753), njezinu evoluciju do konačne forme u redakciji Wellhausena: a) Četiri samostalna vrela JEDP, koja je izdavač sabrao i izdao oko god. 620. pr. Krista; b) Filozofski osnov Hegelijanizma o razvoju religije; c) Glavna načela: jezik, imena Božja, fraze, »duplicata«, historija kulta, podjela na vrela.

Kako je Wellhausen zamislio drže još i danas liberalni protestanti o Pentateuhu; konzervativni i samostalni teoriju pobijaju jedni obzirom na vrijeme, koje je označeno o postanku pojedinog vrela, drugi sama načela. Katolici niti mogu niti u opće slijede ova racijonalistička zaključivanja (str. 33—36).

P. Bea objašnjava sistematski načela Wellhausenove metode i dokazuje ne samo njihovu labilnost nego otkaçe njihova opća neosnovanost. Filozofski princip u religiji o općoj evoluciji od polidemonizma k mono-teizmu je kriv. To dokazuje razum, pisan dokumenti i povijest religija: Schmit, Pinard de la Bullaye, Huby, Lemonnier i drugi. Aprioristički su postulati krivi, takvi i zaključci.

Kritičko-literarni temelji su različiti i mnogobrojni. Bea se obazire na pojedine i pobija ih stručnjački (str. 43—85). Teorija kritičara o raznim